

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет документальних комунікацій, менеджменту, технологій та фізики
Кафедра професійної освіти, трудового навчання та технологій

КВАЛІФІКАЦІЙНА (ДИПЛОМНА) РОБОТА

для здобуття освітнього ступеня «магістр»

на тему:

**«РОЗВИТОК ПРОСТОРОВОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ
ШКОЛИ НА УРОКАХ КРЕСЛЕННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ
ГРАФІЧНИХ ЗАДАЧ»**

Добре 87,3"
Семз
20.12.2023р.

Виконала: здобувачка вищої освіти
спеціальності 014.10 «Середня освіта
(Трудове навчання та технології)»

Глемба Марія Богданівна

Керівник: **Ю.В. Фещук** доцент,

кандидат педагогічних наук,

Рецензент: **В.О. Мислінчук** доцент,

кандидат педагогічних наук.

АНОТАЦІЇ

Глемба М.Б. Розвиток просторового мислення учнів старшої школи на уроках креслення з використанням графічних задач. Рукопис.

Кваліфікаційна (дипломна) робота на здобуття другого рівня вищої освіти «магістр» спеціальності 014.10 «Середня освіта (Трудове навчання та технології)». Рівненський державний гуманітарний університет, Рівне, 2023.

Законом України «Про освіту», рядом державних документів передбачено, що одним з головних завдань закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) стає підвищення рівня технічного інтелекту, розумових навичок, всіх компонентів мислення сучасних школярів. Просторове мислення розглядається як складне структурне утворення, в якому виявляються як загальні, так і специфічні закономірності розумової діяльності.

Об'єкт дослідження: процес та особливості розвитку просторового мислення учнів старших класів у закладах загальної середньої освіти.

Предмет дослідження: методика розвитку просторового мислення учнів старшої школи на уроках креслення з використанням графічних задач.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати, розробити та експериментально перевірити методику розвитку просторового мислення учнів старшої школи на уроках креслення з використанням графічних задач.

Основними завданнями дослідження є: 1) проаналізувати стан дослідженості проблеми розвитку просторового мислення старшокласників у педагогічній теорії та практиці; 2) визначити структуру, зміст і особливості просторового мислення учнів старших класів на уроках креслення з використанням графічних задач; 3) розробити і апробувати методику розвитку просторового мислення учнів старшої школи на уроках креслення з використанням графічних задач; 4) здійснити дослідно-експериментальну перевірку ефективності методики розвитку просторового мислення учнів старшої школи на уроках креслення з використанням графічних задач.

У кваліфікаційній (дипломній) роботі обґрунтовано теоретичні засади розвитку просторового мислення учнів старшої школи на уроках креслення, доведено його необхідність; уточнено й конкретизовано сутність поняття «просторове мислення»; виявлено психолого-педагогічні умови для його розвитку на основі використання графічних задач; визначено критерії та рівні володіння старшокласниками просторовим мисленням на уроках креслення; створено, експериментально перевірено та впроваджено у навчальний процес модель розвитку просторового мислення старшокласників на уроках креслення.

Ключові слова: просторове мислення, креслення, графічні задачі, старша школа.

ANNOTATIONS

Glemba M. Development of spatial thinking of high school students in drawing lessons using graphic problems. Manuscript.

Qualification (diploma) work for obtaining the second level of higher education "master" specialty 014.10 "Secondary education (Labor training and technologies)". Rivne State Humanitarian University, Rivne, 2023.

The Law of Ukraine "On Education" and a number of state documents stipulate that one of the main tasks of general secondary education institutions is to increase the level of technical intelligence, mental skills, and all components of thinking of modern schoolchildren. Spatial thinking is considered as a complex structural formation in which both general and specific regularities of mental activity are revealed.

The object of the research: the process and features of the development of spatial thinking of senior students in institutions of general secondary education.

The subject of the study: the method of developing spatial thinking of high school students in drawing lessons using graphic problems.

The purpose of the research: to theoretically justify, develop and experimentally verify the methodology of development of spatial thinking of high school students in drawing lessons using graphic problems.

The main tasks of the research are: 1) to analyze the state of research of the problem of the development of spatial thinking of high school students in pedagogical theory and practice; 2) to determine the structure, content and features of the spatial of high school students in drawing lessons using graphic problems; 3) to develop and test the methodology for the development of spatial thinking of high school students in drawing lessons using graphic problems; 4) to carry out a research-experimental verification of the effectiveness of the methodology for the development of spatial thinking of high school students in drawing lessons using graphic problems.

In the qualification (diploma) work, the theoretical foundations of the development of spatial thinking of high school students in drawing lessons are substantiated, its necessity is proven; the essence of the concept of "spatial thinking" has been specified and specified; psychological and pedagogical conditions for its development based on the use of graphic tasks were identified; criteria and levels of mastery of spatial thinking by high school students in drawing lessons are determined; a model of the development of spatial thinking of high school students in drawing lessons was created, experimentally verified and implemented in the educational process.

Key words: spatial thinking, drawing, graphic problems, high school.

ЗМІСТ

Вступ	6
Розділ I. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ПРОСТОРОВОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ КРЕСЛЕННЯ	13
1.1. Розвиток просторового мислення учнів старшої школи як психолого-педагогічна проблема	13
1.2. Просторове мислення як важливий аспект формування особистості старшокласника	20
1.3. Система графічних задач для розвитку просторового мислення учнів старшої школи на уроках креслення	32
Висновки до розділу I	43
Розділ II. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПРОСТОРОВОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ КРЕСЛЕННЯ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ГРАФІЧНИХ ЗАДАЧ	45
2.1. Методика розвитку просторового мислення учнів 10-11 класів на уроках креслення із використанням графічних задач	45
2.2. Організація і методика проведення експериментальної роботи.	55
2.3. Ефективність методики розвитку просторового мислення учнів старшої школи на уроках креслення	60
Висновки до розділу II	67
Загальні висновки	68
Список використаних джерел	71
Додатки	80
Додаток А. Календарно-тематичний план уроків креслення в 11 класі з теми: «Виконання і читання креслень»	81
Додаток Б. План-конспекти уроків креслення в 11 класі з теми: «Виконання і читання креслень»	84

Додаток В. Система графічних задач для розвитку просторового мислення учнів старшої школи на уроках креслення	95
Додаток Д. Тест на просторове мислення	114
Додаток Е. Анкета для вчителів креслення	118
Додаток К. Анкета для учнів ЗЗСО.....	119